Ipepa lo Hlanga.

JUNE 12, 1908.

LEADER.

UKUBULALA E POLELA

Sekuvamisile kakulu ukuba abantu bakiti bahlanganiseke nezigigaba ezikulu ekupileni esinjengokubulala. Akukabi sikati eside kakulu esezwa ukuti abantu bakiti babulele umlungu onga Kay ngapa ngase Mzimkulu; kwacaca kakulu ukuba makube kunjalo ngoba isizatu esabekwayo kwatiwa kwakufunwa umuti kumlungu njengesiyalezo senyanga. Kepake ukutolakala komuti kwaba ukufa, nokubhubha komlungu. Namhla sifumanisa icala lohlobo olubi kakulu okubonakala ukuti lona livele ngendhlela yesisongo. Lavela—ke likona namhla nje. Ubufakazi baleli cala bakomba ukuti lona obulele lomlungu, umbulele ngesibhamu, nto olungavamisile ukuba semandhleni abantu abamnyama. Kuzwakala ukuti kwadutyalwa kane ngazo zonne lezi zikati uhlamvu lwahlala enyameni, kwati lamanxeba abanga ukufa kobhubhileyo. Umteto walekwa ngu Mosi kona endulo wokuti. "Igazi liyakulaulwa ngelinye igazi" inamamhla kusalanjwa ngawo lomteto, kepa ubuhle bawo busekutoieni kahle ubufakazi balowo osenzile netupela lesosenzo; nyala naye uba ukufa okufanele. Njengaloku sesitsholo ukuti isikali esisetyenzisiwe lapa yisibhamu sokubulala lona ongasekoyo. Isibhamu ke nto okupondakala kakulu ukuti akusiluto uluto neze oluvumelekile ikitina bantu abamnyama ukuba sisipate. Uma ke kwenzekile sasipata siyatska ko—Mkulu enkantolo ukuti sifuye isikali esibulalayo. Futi kuzwakala ukuti ukona oyena umniniso; okungaentshisiseki kahle ukuti kwati ukuba simlahlekele wakuliko loko ko—Mkulu ngokwazi ukuti kulahleke isikali esibulalayo. Kona—lapo isibhamu lesi asivami ukulahla ndawonye nezinhlamvu zaso. Kakukanyi futi lapo ukuti njengaloku kungahlali ndawonye nje kungasekuba izinhlamvu ezatolwa kwenye indawo zalunjaniswa kanjani naleso sibhamu esebiweyo. Enye indawo engabonakalisisi kahle yeyokuba umuntu onakuyini ukutata isibhamu ngalona lelo langa akwazi okunembla kahle kangangokuba akwazi ukubeka enyameni ngazozonne izikati ngapandhle kokuewazimu. Uma kunjalo kanti abamhlope laba bafundelani ngazozonke izikati ukudubula loku, kanti nyakwazi umuntu ukuti esuke nje abe abeka enyameni, ukuyisimangaliso futi yiloku. Isibhamu lesi isikali esifaka ivuso kakulu kulowo ogala ukusipata. Kungase kwenzeke yini ukuti umuntu esiqala kona, ngalelo langa akwazi ukungabinalo ivuso?

Kusisivumi lesi silelesi; kodwa sibeka nje ukuti kungakuhle njengeloku senopela abafungi bangabantu abafundilekonje. Ubufakazi bapenyisiswe kakulu, kuze kufumaniseke ukuti kufa onapela okufundeyo ukutele lesisono. Abantu bakiti yebo bayatanda ukwenza okubi ngesinye isikati ngokungazi; kepa ngesinye isikati ngokunakala. Kepa kuyavamisa futi ukuba kubesebeko ungamacela ngesise yokwabeleka kwabo ukuzipendulela uma sekukona ivuso lombhulo ovelileyo. Ukufotwa ooyezwala icala kuya-[illegible]

vamisa umuntu ukutitizelisa aze akulume ezipikisa nalopo elsifanele okukipa amagama asolala. Liti ke uma kugona nezana lokutandabuza ukuti yibo, akusibo yini, labalantu ababulele lomlungu; kungakuhle benikelwe ilungelo lokutandabuza kasoze angaveli ombulele lomlungu sibayekele emandhleni amakosi.

TINA NA BANTU

Kati simbe abanye abantu kalakumbuli ukuti umqondo wetu nyini ekubambiseni kwetu ipepa pakati kwezwe. Siyatanda nje ngokufushane ukuba kumbuza ukuti sihlose ukulipasa izwe lakiti silibonise indhlela zokukanya eziqonde inhlala kahle yawo wonke umuntu opantsi kwesiko sonyama. Kuloku silibeke ukuba sipaswe nganadoda anengqondo yaloko okulungileyo, namadodanengqondoelunzi namadoda apokopele ukubona usuku oluhle nolunnandi lutika.

Kambe kulukuni ukuti abantu babesuka komunye umbaso, bati nanje umasebefika komunye umbaso baqondemasinyane ukutata nokubusa kwakona. Kepa kuzozonke izizwe ezikona emhlabeni kakuko ukwake kwetnisa isizwe njengeQixiso.

Iqiniso kalinamanga, kutiwa liqiniso nje ngokuba lipambene namanga. Iqiniso kalinamafuku ngoba alinako akuhlale pakati kwafuku. Iqiniso kalinanzondo ngoba konke likuveza obala. Iqiniso kalimunona ngoba liyakwazi ukufumanisa okuhle ngaso sonke isikati. Iqiniso lihle ngoba indhlela yalo isobala, uma umuntu ehamba ngalo kamko ukungafumanisi izinto ezinhle.

Kasiqondile kakulu ukutata umsebenzi wabafundisi lapa sishumayele akuti abantu kalakolwe; kodwa siti emva kokuba abe Fundisi bewenzile umsebenzi wabo, upau oludhlula zonke ebukolweni ukuba umuntu abeneqiniso kutenjwe egameni alikulumileyo.

SIYESABA

Uma siti siyesaba sikuluma ukuti kuyasesabisa ukutshaya umuntu enhloko; kanti noko njengaloku sesishilo iqiniso liyasiqula ukuba singabi namahloni okukuluma loko okuliqiniso ngapandhle kwamahloni.

Ukuma kwetu sini kanje:—Abe Fundisi balikanda letu ekumeni kwetu lapa kulomhlaba okanyisiweyo. Yibona okungabantu abapambili, kuko konke nase kwetemlalekeni. Kepa siyesaba ukuti njengalenkambiso esiyibonayo pakati kwezwe; kuyakuba kusoleka njalo.

Inkambiso yabe Fundisi ikakulu abamnyama ayihlalisi mvelo, ukubamba kwabo akusiko okwesikundhla alabhleli kuso. Ukuzipata, ukuhlonipeka nokugcina izikundhla zabo akusiyo into epambili okwakaloku nje kubona. Ukupapaleka nokungaziyizi sekutanda ukubeumkalesezikundhla nezitnuzi ezivama ukulamakala kuba Fundisi lezindaba ezilungileyo, silaqala ukupunza pakati kwalez. Loku kuyasidelukisa kakulu—impela.

U SA HENRY ELLIOT. Abantu kusakunaizihlaloalo nakwalamhlope. Ngamnto elelhlale u Major Sa Henry Elliot K.C.M.G., C.B. amkeliswe isipo salabo ayebepete kwelase Kolomi ngu Hon. F. Moor. Ubunge weisitanle wagcina ngokutinamumtumunyama Uti ke

"Uzwa kutiwa abantu abamnyama ababongi, ukuqinisalokukutiwaaloko naselulwimini lwabo ilizwi elikuluma ngokubonga. Yena ngokwake uti uneqiniso lokuba njengakuzo zonke izizwe umuntu onokubonga okuzikileyo kakulu. (Watshayihlombe u Mr Molo) ukuqinisa loku angakutsho ukuti wamkele isipo esikulu kubantu base la Tonjini esingu £1, 024, 4, 0, kodwa ke yena akasoze aselilise kowake umpimbo ngenxa yezizatu ezinigi."

U "KOTOSI."

Kumunye ekabeni ngesilo lo "Kotosi" kanti lihamba kakoko nje okuyisiminya. Nantsi ke esinye namhla nje isiminya. Kutiwa ku grand ukubona i Ledi kulezinsuku lihamba ne Jenti eliqula ibhaiki. Wena, babo! ungase ulilsone selifehlezela okokuzibalala kona pantsi kwe Kapi.

—o—

Of koz amanqakida ahleli njengoba enjalo pantsi kwe kapi. Futi ke u "Kotosi", luti akuseselekile loku kuhle umuntu abe li Ledi njengaloku kusweleile, ahlole njengaloku kufanele ukuba kuhlotywe, kungabi ko Hat one day, Hood the next day and false hair the following day. Sesikolekile. Its time ama Lady enze okuwafanele.

—o—

Igama elikulu pakati kwezintsizwa manje elokuti uma ibona i Ledi, ineze kakulu iti "Lutini uvalo lwako uma ungibona." Kutiwa "ngicela ikeli kolendhlu" nazozonke lezo nkulumo ezinjalo. Kepake, kunyantisa umzimba ngoba wona lamagqokane aqendlik abengalakwenyana isigcino. Kodwa ngiti banani labalantwana basesikoleni ukungaziqoweli izikundhla zabo. Yikona loku okubangela ukuba abantwanyana basesikoleni bapenduke indiva yao "old fashion" enyakomendo. Akulungi ke loku akusoze kwalunga futi.

—o—

Kufana naloku futi; pakati kwabatsha balapa kiti e Natala akukabike "Sosayiti" abakwaziyo loku bokuqonda kahle kodwa abangazi bohlala baze balifunde leligama. Loku kufana nokubopela inkabi enkulu yama Bhunu nenkonyane azalwe izolo ukufaka umuntu esosayitini engaziyo eyake. Uku sukela kumntwana kuye esegwini akufanele umuntu ukuhlangana kakulu nomuntu ongenangqondo elingana neyake. Futi akufanele nje ukuhambelana nabantu abanomicamango engalinganiyo nowako. Ngoba loku konakalisa umhluzi olungileyo.

—o—

Eqiniswem uma ufuna "ijongo usa" onesimilo esihle esimhlope kungabonjwa izwe namhlanje ifunwa; kanti eqiniswem kwa kungumsebenzi olula kakulu kuqala ukufumanisa isimilo kumuntu omusha, oyiseleda.

—o—

Kubuhlungu ukusamanga ukuti asiko isimilo, asiko impela, kubuhlungu futi ukusamanga ukuti isimilo lesna ibande lokalopa umuntu umutsha linalapela ukuba abeyiseleda, opelo ndungileyo. Ubupelo umuntu usuka nalo pantsi elantwaneni ukuze kube abupelo olubili nobatsesekayo. Uma le ngcupelo abatsesi kakulu.

U "KONGOLO" NA BANTU

Ngosuku lwe 18th loku ukuti ngilesime lwaselo elisiyo kuyakula kuyi "Kongolo" e Ndaleni. Siyatanda ke ukuti koba kulilonga elikulu kulo ute; siti liyakuba lilikulu ngoba ku tyakula kumbla abanye bapela oku kulomo pakati Kookwadhla wamndala. Abanye bayakuba bebata izindaba abakulo ngase nge sikusi salkulo sakuba bdadaba labongawo. Abanye bona abasi sakula sakuziqiqa yena i "Kongolo" ngoba bayakuze benqabhka naka

lungisa utlabe kepa kuyakula ukuti "umi" angilangizwe ukuti ngivela esigodini sesekutini tini. Lalo linye nje ukupela kako konke loku ileli:—Umuntu se into enhle, nempeso into enhle, kanti iqiniso nali uma umuntu ekupete kabi konke loku kuyakumlimaza kabi. Kunjalo ke ne Kongolo injalo into enhle kakulu, kepa uma ingapetwe kahle iyakulalimaza abaninyo. Kuhle kakulu ukuba umhlangano onje kuhle futi ukuba bonke abesilisa bawuhambe kakulu ukuze bafunde izinto ezikambisela pambili uzwa ke e Lovu ngolwesine.

INDABA ZEZWE.

Ukutukutela loko kubi. Waye qinisile u Solomon wase Ndulo ukuti yisipukupuku umuntu ovuma ukwehlulwa ukutukutela. Enye inamfune isandukuwisa izinyo lika yise ngesibhakela kona eduze nje, iputywa ziyo intukutelo njalo. Kazi uyakulitayisela nganil Hlompa u yihlo no nyoko. Ukuze utole umbhanselo, wezinsuku ezinde.

—o—

Imisebenzi yale mhla lase Goli isebenze abapitipati bemicamango ngenxa yokuswelekwa kwabantu bokusebenza emigodini yemali. Sekupenduke inhlanganiso yama Ngisi nama Japanisi ukuba kuyekolanlwa ama 100,000 ama Japanisi kwelapesheya kuzolingwa njalo kulemisebenzi. Abanye bayenjala bati kusekuhle bona o Bhululu (Indians) laba. Bapinisile impela ngoba sibaye sifumanise izhabitshi ko Bhlululu.

—o—

Umbuso wase Melika kusezihlala ukuti uzakukuyela ezintanjeni zika President Roosevelt. Uselikatule elihambla lona lase Melika ehlokoza zona inkulumo ezingala ezokuntintela, noma ezokunvuma. Usefunane inkulumo ezingama 256 emizini ngemizi ayihambile.

—o—

Abantu base Driefontein nase Edendale bazakupinda umculo wabo iTaimi Holo. Bazakuqalisa ngosuku lwe 19 kuyole nango 22 no 23 futi kuyole. Batukutele isibili.

—o—

Ngosuku luka 18th kwelihlalileyo kuhambe u Mr. no Mrs. Geddes—Umpati no Mpatikazi wabafana base Lovedale, ukuya kokwetekela kwelase Scotland petsheya. Uzakupela umnyaka behlezi kona kulelya lapesheya; kwababaziyo labafantu botokoza kakulu ukuzwa ukuti behambe bezapilile.

U REV. W. G. MTEMBU.

Izihlobo ezinigi zalo Mfundisi siyakolwa ukuti ziyakutokoza ukuzwa ukuti usekona. Ngoba indhlela zabantu abaningi ziyabikela ukuzwa ukuti ngale sekunjani. Ingazi yolabanzana yona, kodwa nonxa kuyakutatela ukuba abaye abayelo emsebenzini; setenba okungcono.

Sikalela amatikiti ne Kongolo ukuyakuba usizungu sika Rev. W. G. M.

EZE CHURCH.

Njengokuba sengitulandise indaba yonke ekona ye Church, sekufanele ngisale sengiziveza ekwakutiwe ngumselelandisiwe bonke abakasi base Church of the Province of South Africa bagcine ukulandiswa ngesonto elehlule. Kwase kuqalisa njalo ukulandiswa abakasi base Church of England in Natal. Osekuyakuti ke ulo laqeda, utate ke ngokandhla ulaleleyo, ulake izwi lawo, nonxa ubatela nonxa ulaluhla. Kuti onxa kwakokoke sizwe ziyakupauza petsheya.

ISIKUMBUZO.

Mhlaumbe baqingi abantu njengeloko kusinayekile ukuba njalo, ukoba abantu isilala bayishiye emhle-[illegible]

nganseni bangabesayikumbula uma sebesenakaya kwakuladaba, uma sikumbula kahle kakulu olwazowa kakulu emhlanganiswemi ukufuneka noksweloka kwesi.

—o—

Kumbuzo se Nkosazana. Ziyavama ke ukulala emhlaleni eza kiti izindaba okusolulala ukuti sale ingase ilale emhlaleni. Kodwa ke kungasimangalisa ngoba isabatunywa bayo lendaba okuseweleke ukuba kupatalelwe labike emhlanganiswemi loko abakwenziloyo, kuhanjwe pezu kwako kulungiselelwe ukubanjiswa kwayo. Izibe dumo into ipetwe esamhleni ingafezwa.

IZINDATYANA.

Kutiwa—Ama "Rizeva" angundaba mlonyeni kwelaseantsi, ngoba nanku pelaa yanyakaziswa.

—o—

Kutiwa—Isitadi, Somfoka Maz sesi, ipeliwe sokusetyenziwa kuso. Kokumbuloka pela ukuti, i Styele usane yiyona posi lase Gadenisi.

—o—

Kutiwa—Isinto lokugcina lika Maneli Msimang lolo ngo 29th kuyole ukuvalelisa ibandhla lake, ngoba esehamba manje. Uyakulwa no Satane kwezinye izigunga.

Kutiwa—U Mr Chas Mvubu utshadile utshade neyase Waschbank yakwa Ndhlovu, kuhle kumhlope kwa Tiza. Siti ndhlela nhle ekupileni Mvubu.

—o—

Kutiwa—Amadoda ouke ase Jojidele abe lapa e Mgungundhlovu ngolwesihlanu—Siti wagewala wonke u 2nd Class ngamakosi amakulu.

—o—

Kutiwa—U Mr D. Tomb—Hlabangane uke wati kwitshikeni ngasema Ngwaneni esayekubona kulelo lapo kwasala inkabi yake kona. Ubuye kahle impela kubonakala ukuti uvela ekaya kaveli endhle.

Kutiwa—Isitolo sika Mr Jas Nkeleli siyakulakula, e Jojidele asingangayizolo. Okusimangalisa kakulu okwokuba intsha iti ibona abantu abadala kanje besukela izinto zokukanya, kepayona ibahleli isonge izandhla. Pambili! uegu lakiti.

Kutiwa—Ngu Miss M. D. Matiwane ozakwesi Hlanga isitolo—Loko ukuti ke sesigewele esinye isikundhla kusasi lalele esinye. Nanko! naLedi kudi Tshanisi

Kutiwa—Oka Cili akusesuku zatywla apume e Mgungundhlovu aye emzini wako uwutengileyo. Kosinda abanjalo kulo Lokishini esakwenziwa.

Kutiwa—Ngabika Rev F. Magwaza lodwa ibashi elisahamba lifuna izigulu lipehlelela abasakumba esweni. Wati uka Fodo u Frank kukona uko "popa" kasazi ke noma abanye sebapopana.

Kutiwa—Ngi Rev Mgewala osalande la esinyatelweni sika John Wesley Uhambe ngesinyawo aye e Mkomaas Nase Edendale pakati, anasadhla ake e Fulpitini ayanyakazisa. Uma ubuyela e Edendale sakuhlole ucongose abezwe bengele neNatingi no Mpumlunu abakukhayo ngakuhleliwa. Kwakungeko loko. Godi ulaba.

UMDHLALO

WE BHOLA.

Sailors v. Ocean Carrers

Ngamaggibelo e Edendale.

Abadlali base Inqudwen: Jonathan, Dork, Andrew, Jacob and Cleveland, forwards. Johannes, Willis and Daniel, half-backs, Gordon and Douglas, backs. Enoch, goal-keeper.

Saiye ukuqala wona Carrers zisa qala kudhla i bhola kakulu nati Sailor kile kona kwela kini nai Bhola kakulu [illegible]

EZASE MNAMBITI

Ocean Carrers 2.

Sailors 0.